

Domstolspodden

Avsnitt 10: När barn riskerar att fara illa – Domstolspodden om LVU

September 2018

Gäster: **Åsa Ståhl**, domare, Kammarrätten i Göteborg och **Johan Lundmark**, domare, Förvaltningsrätten i Stockholm.

Programledare: **Jesper Nietzsche**, presskommunikatör, Domstolsverket

LVU står för lagen om vård av unga. LVU-målen vid landets allmänna förvaltningsdomstolar har ökat. Förra året inkom drygt 4 500 mål till landets förvaltningsrätter jämfört med knappt 3 500 2010. För kammarrätterna, alltså överinstanserna, kom förra året mer än dubbelt så många LVU-mål in jämfört med 2010. Men vad döljer sig bakom måltypen? Vad är det för frågor som domstolarna avgör? Hur tas barnens rätt tillvara under processen och vad tycker två erfarna domare är särskilt viktigt när det gäller rollen som domare i de här målen? Välkomna till Domstolspodden!

Musik

JESPER: Jag säger varmt välkommen Åsa Ståhl, domare vid kammarrätten i Göteborg.

ÅSA: Tack så mycket! Jättekul att vara här.

JESPER: Och jag säger varmt välkommen Johan Lundmark, domare på förvaltningsrätten i Stockholm.

JOHAN: Varmt tack för det!

JESPER: Bra, vi är i gång. Och jag tänkte att vi skulle prata om LVU i dag. Lagen om vård av unga. Johan, LVU, varför behövs lagen?

JOHAN: Ja, man kan säga att LVU är en skyddslagstiftning där barnets bästa är huvudfokus. Det handlar om att skydda barn och unga som riskerar att annars fara illa. Och huvudregeln är frivillighet. Det vill säga i första hand ska vårdnadshavarna, barnet – om det är tillräckligt gammalt – och nämnden komma överens om vilka åtgärder, vilken hjälp och vilket stöd som behövs. Det här med att samhället går in och tar hand om barn och unga som har haft det tufft eller är kriminella, det är inget nytt. Det är någonting vi har haft väldigt länge. På 1600-talet inrättade man så kallade barnhus. På 1800-talet kom räddningsinstitut och uppfostringsanstalter som skulle ta hand om främst fattiga och svårt försummade barn och ungdomar. Så att bli omhändertagen ansågs på den tiden inte vara någonting som... Det var närmast en förmån och därför ansåg man heller inte att behovet av rättssäkerhet var särskilt stort. Men det har ju förändrats. Moderna LVU-lagstiftningar har ju vuxit fram under 1900-talet och från början så gav man kommunerna möjlighet att inrätta barnavårdsnämnder. Man arbetar med förebyggande åtgärder som varning och åga, det kunde man besluta om, och övervakning. Och funkade inte det så fick man omhänderta barnet.

JESPER: Men du pratar alltså här om agande som någon typ av instrument för att få barnen att...?

JOHAN: Ja, precis. På så vis kan man ju se att samhället förändras hela tiden och att samhällsvärderingar har förändrats över tid. Till exempel, vad som tidigare kunde användas som

en insats från samhällets sida för att ta hand om barn som var på glid, är ju någonting numera som kan ligga till grund för åtgärd och någonting vi vill skydda barnen ifrån.

JESPER: Alltså våld, våld i hemmet?

JOHAN: Javisst. Så man skulle kunna säga att vad som är till grund för tvångsvård, liksom vad som är okej i ett samhälle, förändras över tid och därför behöver vi anpassa lagstiftningen till den tid vi lever i. Och kort kan man ju säga att den svenska socialvården under 1900-talet utvecklas från att vara kontrollerande och tvingande till att alltmer bygga på frivillighet och rättssäkerhet. De fall som blir aktuella förändras också över tid. På senare år har ju många nya situationer kommit till. Internationella förhållanden har ju blivit vanliga, till exempel många ensamkommande barn. Psykiatriska diagnoser har ju blivit vanligare. Vi ser en del nya fenomen i samhället som gör att man behöver gå in och skydda barn. Internetrelaterade saker, grooming, prostitution över internet och så där. Men det som framför allt har betonats alltmer på senare år är barnperspektivet, som vi ser i barnkonventionen 1990, sen dess har man sett över lagstiftningen som rör barn och har tagit in bestämmelser om barnets bästa om rätt för barnet att komma till tals – och det har man ju också gjort i LVU-lagstiftningen. Och man kan ju säga att utvecklingen går mot ett tydligare fokus på barnet som medborgare och att barnet tidigt ges en egen roll i förhållande till samhället. Man lyssnar på barnet och barnets vilja i större utsträckning än tidigare.

JESPER: Precis. Och jag tänkte att vi ska komma in på de frågorna som handlar om barnperspektivet lite längre in i samtalet. Men om vi håller oss kvar vid just de grundläggande frågorna kring LVU. Åsa, vilka situationer är det som det kan bli aktuellt med vård enligt lagen om vård av unga?

ÅSA: Mm. Det är egentligen två skilda grupper. I det ena fallet är det föräldrarna som har brister och i det andra fallet är det den unga, eller barnet, som har brister. Och i det första fallet har föräldrarna ofta missbruk, psykisk ohälsa, eller av andra skäl så lyckas de inte tillgodose barnets behov. Det kan handla om att barnen blir misshandlade eller att de inte får sina grundläggande behov av mat, sömn eller struktur tillgodosedda. Det kan också handla om att de känslomässiga behoven inte möts av föräldrarna.

JESPER: Vad kan det finnas för, när du säger att de känslomässiga behoven inte möts av föräldrarna, vad kan det handla om då?

ÅSA: Ja, det kan ju handla om psykisk ohälsa och det kan handla om missbruk. Det kan handla om att föräldrarna helt enkelt inte prioriterar sitt barn. Och vad man ska säga här är ju att det inte är i alla situationer där det finns ett missbruk som det blir vård enligt LVU utan det ska ju vara en allvarlig situation. Och så ska man ha misslyckats med de frivilliga åtgärderna som man alltid börjar att försöka med. Sen ska det också vara väldigt allvarligt så att det finns en påtaglig risk för barnets hälsa eller utveckling. Finns det inte en sådan risk så kan det inte bli vård enligt LVU. Sen när det gäller andra situationer, när barnet har problem, så är det ofta missbruk, kriminalitet, utåtagerande beteende. Och allra vanligast är väl en mix av det här, litegrann av varje så att säga, och även där ska det vara allvarligt och man ska ha provat frivillighet i första hand.

JESPER: Jag tänkte kolla här, när du säger en mix mellan utåtagerande och kriminellt beteende. Vad finns det för exempel på just, typiskt sett, utåtagerande?

ÅSA: Ja, det kan ju vara en ung person, som till exempel de nyanlända barnen som bor på ett HVB-hem, som får vredesutbrott och slänger inredning omkring sig och ger sig på personal till exempel – för att de mår dåligt förstås.

Musik

JESPER: Så vi har situationer och vi har historiken kring LVU. Och de här frågorna som sen

handlar om prövningen, den rättsliga prövningen som ni gör i domstolarna, den kommer vi komma in på. Men egentligen, processen fram till att domstolen kommer in, Johan, hur ser det ut när ett LVU-mål initieras, så att säga?

JOHAN: Ett ärende enligt LVU inleds alltid hos socialnämnden i en kommun. Och det kan ju till exempel handla om att skolan... en skola misstänker att ett barns föräldrar – vi kan kalla hen för Kim – missbrukar och kanske misshandlar Kim. Då ger skolan in en orosanmälan till socialnämnden som påbörjar en utredning. Och den här utredningen kan ju innebära att man tar kontakt med vårdnadshavarna, man tar kontakt med skolan, andra i barnets omgivning och försöker ta reda på om det ligger någonting i de här misstankarna. Som vi har sagt tidigare är ju utgångspunkten att nämnden tillsammans med den unga och vårdnadshavaren ska försöka hitta en samförstånds lösning. Att man ska försöka hjälpa till med frivilliga insatser i den utsträckning som det är möjligt. Men om det vid den här utredningen kommer fram uppgifter om att Kim utsätts för misshandel och att det därför finns en påtaglig risk för att hans eller hennes hälsa eller utveckling skadas, och att det också kommer fram att vårdnadshavarna inte samtycker till den här vården som behövs – om Kim är över 15 behöver man ett samtycke från honom eller henne också. I de här fallen kan nämnden ansöka hos domstolen, ansöka hos förvaltningsrätten om vård enligt LVU. En sådan här ansökan brukar oftast föregås av ett omedelbart omhändertagande. Det vill säga att kommunen, socialnämnden, går in och fattar ett beslut om att Kim ska tas om hand omedelbart. För oftast ser man vid den här utredningen att misstankarna är så pass allvarliga att går inte nämnden in omedelbart så riskerar Kim att fara riktigt, riktigt illa. Och då går de in med ett beslut om omedelbart omhändertagande och det kan de ta utan att ansöka hos domstolen. Däremot ska de underställa domstolen ett sådant här beslut.

JESPER: Får jag bara fråga, vad betyder ”underställa” här?

JOHAN: Underställa betyder att om de har fattat det sådant här beslut så ska de gå in till domstolen inom en vecka. Och då ska förvaltningsrätten pröva om det här beslutet ska stå kvar, om det ska gälla eller inte. Allmänt sett gäller att all sådan här prövning ska ske skyndsamt och förvaltningsrätten ska pröva det här beslutet normalt inom en vecka. Och om förvaltningsrätten fastställer det här har socialnämnden fyra veckor på sig, från det att beslutet verkställdes, att komma in med en ansökan. Den prövning som görs i samband med det här omedelbara, det är om det är sannolikt att vård behöver beredas enligt LVU.

JESPER: Och då är vi snart framme i just domstolens prövning av frågorna. Men jag tänker att vi har ju redan från början... Johan, när du lyfte frågan om vad LVU är och, Åsa, i vilka situationer det kan vara aktuellt, då har ni båda nämnt barnperspektivet och hur barnets rätt ska tas tillvara. I det här, alltså i början av ett ärende i samband med orosanmälan, Åsa, på vilket sätt i praktiken ser man att barnets rätt tas tillvara när det gäller LVU-mål?

ÅSA: Ja, under tiden när socialtjänsten utreder så har ju socialsekreteraren kontakt med Kim och pratar med Kim för att Kim ska få uttrycka sina egna åsikter och hur hon eller han ser på sin situation. Och så ska man också lämna information löpande till Kim så att Kim vet vad som händer i processen. Sen när processen har kommit lite längre så kan Kim få ett offentligt biträde, det är då kostnadsfri juridisk hjälp och det får man senast när det blir ett omedelbart omhändertagande. Och om ärendet inte startar med ett sådant, då får man det så snart som socialtjänsten tänker att det här kan sluta i en placering utanför hemmet utan samtycke, då ska man få ett offentligt biträde.

JESPER: Vad har Kim för, om man får vara så krass, vad har Kim för nytta av ett offentligt biträde i... om vi tänker i den här situationen som Johan började med, ett barn som man misstänker far illa i hemmet och så har Kim ett offentligt biträde. Vad gör biträdet för Kim i det här läget?

ÅSA: Ja, dels ska biträdet se till att lyssna av vad Kim vill och vad Kim tänker. Sen kan ju också

det offentliga biträdet peka på, under utredningen, att det finns brister i den och att vissa frågor behöver utredas eller så. Det är då främst under tiden i socialtjänsten. Sen tänker jag att man behöver en juridisk kompetens och är Kim under 15 år så behöver Kim också någon som för Kims talan i domstolen, och det gör ju det offentliga biträdet eftersom föräldrarna ofta har ett motstående intresse gentemot Kim. Då kan inte föräldrarna företräda Kim utan det ska det offentliga biträdet göra i stället.

JESPER: Men det är bara Kim, om man tänker i det här fallet att man misstänker att det är hemförhållandena som inte funkar för Kims del, det är Kim, den unga, som har rätt till ett biträde. Men föräldrarna har...

ÅSA: Föräldrarna har också ett offentligt biträde.

JESPER: De har också ett offentligt?

ÅSA: Varsitt eller gemensamt, beroende på hur situationen ser ut och så. Och när man är 15 år så har man möjlighet att föra sin egen talan, fast man får fortfarande behålla det offentliga biträdet som stöd och hjälp under processen. Sen kan man ju också säga att rent allmänt i LVU-ärenden så ju äldre barnet är desto större hänsyn kan man ta till barnets egna åsikter och uppfattningar om vad som är rätt.

JESPER: Och då är det ju i den delen av processen. Vi kommer ju sen också att prata om bemötandet i domstol, bemötande under förhandling. Kan man säga någonting där när det gäller den unga och hur domstolen tar tillvara på barnets rätt?

JOHAN: Ja, vi försöker ju naturligtvis verka för att det ska bli en så avslappnad atmosfär som möjligt. Att barnet ska känna sig tryggt, om han eller hon är med. Ibland kan det vara så att barnet inte vill vara med. Om det är så att föräldrarna utsätter ett barn, som kanske är lite större då och ska vara med vid en förhandling för våld, då kanske barnet inte vill vara med vid förhandlingen i förhandlingssalen. Men det är ändå av vikt att vi får höra vad barnet säger och då kan man ju ordna så att barnet är med via länk, alltså sitter på en annan domstol någon annanstans. Och sen får barnet tillsammans med sitt offentliga biträde vara med vid förhandlingen men behöver inte sitta med i samma rum som föräldrarna.

Musik

JESPER: När domstolen ska göra en prövning, vi kan ta fallet Kim som vi har pratat om, vad är det för material ni har att utgå ifrån när ni ska göra en prövning av Kims mål?

JESPER: Ja, när nämnden ger in den här ansökan om vård till förvaltningsrätten så ger den också in sin utredning. Och det finns väl egentligen inga regler i LVU om vad en utredning ska innehålla, däremot vad ansökan ska innehålla. Men HFD har uttalat att det måste ställas högre krav på den utredningen som ska ligga till grund för ett omhändertagande med stöd av LVU, eftersom ett tvångsomhändertagande är en mycket ingripande åtgärd. Det finns allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller barn och unga från Socialstyrelsen där man säger att socialnämnden, då i nära samråd med barnet och barnets vårdnadshavare, bör inleda utredningen med att planera hur den är tänkt att bedrivas. Och den här planeringen ska omfatta vad som ska klargöras i utredningen, hur samtal och möten ska utformas så att barnet ges goda förutsättningar att framföra sina åsikter, behov av tolk, kommunikationsstöd, vilka referenspersoner och sakkunniga som ska kontaktas och när utredningen beräknas vara slutförd. Men normalt sett finns i den här utredningen en redogörelse för orsaken till utredningen, till exempel orosanmälningar från skola eller polis och dokumentation från de samtal som nämnden haft med bland annat den unga, alltså Kim i vårt fall, hans föräldrar/vårdnadshavare, skola, andra i Kims närhet. Det kan vara underlag från BVC, barnavårdscentral, från elevhälsa, intyg från läkare, psykologer. I den här utredningen finns också nämndens, eller tjänstemännens, egna bedömning av underlaget och vad de kommit fram till. Det är alltså det som ges in och som ligger till grund

för vår prövning. Och utgångspunkten är att handläggningen hos förvaltningsrätten, liksom inom förvaltningsprocessen i övrigt, är skriftlig. Så grunden för förvaltningsrättens prövning är alltså nämndens utredning tillsammans med annat skriftligt material som ges in av parterna. Men i mål enligt LVU så ska muntlig förhandling hållas – om det inte är uppenbart obehövt.

JESPER: Och här tror jag att vi får... Om det inte är ”uppenbart obehövt”, vad kan det vara som gör att det blir uppenbart obehövt?

JOHAN: Ja, det är i extrema undantagsfall i så fall. Jag vet inte, om det kanske kommer fram under handläggningen att det brister i någon grundläggande förutsättning för att vård överhuvudtaget ska komma på fråga. Det kanske visar sig att barnet är över 20 år gammalt eller någon annan uppgift som kommer fram.

ÅSA: Sen kan man ju säga att när det handlar om beredande vård, då ska man alltid hålla förhandling om någon av parterna begär det. Så man har absolut rätt att själv begära förhandling.

JOHAN: Precis. Och den här muntliga förhandlingen är då ett viktigt komplement till det skriftliga materialet. Vid den här förhandlingen, som vi då i princip alltid håller i de här målen, så finns dels företrädare för nämnden med – det kan vara den socialsekreterare och den enhetschef som ansvarar för ärendet hos nämnden, tillsammans med... de har ofta med en stadsadvokat eller ett ombud som för nämndens talan – sen brukar normalt vårdnadshavarna vara med tillsammans med sitt eller sina offentliga biträden och sen finns barnets offentliga biträde. Om barnet är under 15 år så är barnets offentliga biträde ställföreträdare och om barnet är över 15 år så har barnet ett offentligt biträde och brukar som regel vara med vid förhandlingen. Annars brukar ofta den ungas offentliga biträde och ställföreträdare delta för barnets, för Kims i vårt fall, räkning. Sen vid den här förhandlingen så kan vid behov också tolk finnas med. Det kan finnas med en god man för den unga, till exempel om det är ett ensamkommande flyktingbarn. Andra närstående kan finnas med som stöd. Många gånger hör vi vittnen vid de här förhandlingarna. Det kan vara vittnen som åberopas av någon av parterna, en lärare från skolan, någon granne eller kanske en vän till familjen. Det går också att höra någon sakkunnig, till exempel en psykolog, men det är relativt ovanligt. Så det är med andra ord ganska många personer vid de här förhandlingarna. Då kan man ju säga att vid de här förhandlingarna så beslutar rätten som regel om stängda dörrar och det betyder att bara de får vara med som uttryckligen har getts tillåtelse att vara med.

JESPER: Jag tänker också att här talar vi om mål som handlar om det mest ingripande man kan vara med om. Jag tänker i rollen som förälder själv att vara med om detta. Hur förbereds... och det antar jag är det offentliga biträdet, både för föräldrarna och för barnet, som har det ansvaret att förbereda för vad som ska hända under förhandlingen, men gör domstolen någonting där? Hur är det i de här lägena? Jag antar att det är väldigt mycket känslor inblandade också.

JOHAN: Ja, som regel är det det offentliga biträdet som förbereder föräldrar och vårdnadshavare och berättar vad som kommer att hända vid förhandlingen. Kommer det frågor till domstolen så svarar ju vi naturligtvis, men det är ganska sällan utan som regel utför offentliga biträdet den uppgiften. Det är ju ganska bra att veta vilka som är med till exempel, vilka som sitter i rätten. Det är ju alltid en lagfaren domare, en domare som är jurist och sen finns det tre nämndemän med som då ska pröva den här ansökan från nämnden. Sen får föräldrarna se allt det här skriftliga materialet som vi pratade om: nämndens utredning, de handlingar som kommer fram i övrigt. Man får diskutera igenom det med sitt offentliga biträde, fundera på om man själv vill höra något vittne eller om man vill komplettera med något annat. Det är ju alltid så vid förhandlingar att föräldrarna eller vårdnadshavarna får möjlighet att svara på frågor från offentliga biträdet och att själva lägga till det man vill säga. Man får framföra sin mening, sin uppfattning, och även barnet får det.

JESPER: När det gäller förhandlingar, bevis ska ju också prövas i målet, Åsa, hur funkar detta?

ÅSA: Mm. Jo, i LVU-mål är beviskravet ett annat än i de straffrättsliga processerna. Och ofta kan det pågå, i alla fall i Kims fall så skulle det kunna vara så att det pågår en process, en straffrättslig process vid sidan om och då är det olika beviskrav som gäller. I brottmålen ska det vara ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade är skyldig och så är det inte i LVU-målet utan där är kravet lägre. Så i Kims fall så skulle det mycket väl kunna vara så att hon får LVU-vård på grund av misshandel även om hennes mamma eller pappa har blivit frikänd.

JESPER: Just det.

ÅSA: Och skälet till det är ju förstås att det här är en skyddslagstiftning. Man måste kunna ingripa även om man inte kan uppfylla de väldigt, väldigt högt ställda krav som krävs för att fälla pappa eller mamma till ansvar för misshandel.

JESPER: Så för en lekman som jag så skulle det kunna innebära, alltså i allmän domstol i brottmålet, att då skulle Kims mamma kunna vara åtalad och misstänkt för misshandel av Kim. Och så ser man att det inte är ställt bortom rimligt tvivel – men i er prövning så kan det räcka med en välgrundad oro? Eller var går gränsen? Vad kan man tala om för beviskrav?

ÅSA: Det där är en jättesvår fråga.

JESPER: Ja, är den för svår för Domstolspodden i dag här?

(skratt)

ÅSA: Jag vet inte, men varken lagtexten eller vår högsta förvaltningsdomstol har väl preciserat det så där helt konkret. Men man kan väl säga så här, att det i vart fall ska vara sannolikt.

JESPER: Det ska vara sannolikt, ja... Johan nickar instämmande också.

JOHAN: Mm.

JESPER: Där landar vi någonstans ja.

ÅSA: Mm. Och sen kanske man ska säga någonting om bevisvärderingen i sammanhanget också, för det är ofta det som är svårt i de här målen. Det finns många uppgifter om vad som har hänt ifrån olika håll och ganska sällan någon hård bevisning. Då får man göra en värdering av bevisningen och där väger barnets berättelse tungt och också barnens upplevelse av hemmiljön. Men man måste ändå göra en värdering av berättelsens trovärdighet och då får man ta hänsyn till de omständigheter som finns. Man kan fundera på när barnet har berättat, hur barnet har berättat och om berättelsen är tydlig, detaljrik, om den är sammanhängande, om den är konsekvent. Och man tittar också på barnets mognad och ålder.

JESPER: Det är det jag tänkte fråga också, för när blir... när kan man tala om att ett barns berättelse ligger till grund för att man ska kunna värdera det som bevisning?

ÅSA: Även ett mycket litet barn kan lämna berättelser som faktiskt i princip ensamt kan ligga till grund för vård enligt LVU. Om man gör en trovärdighetsbedömning och bedömer det trovärdigt.

JESPER: Och hur små barn kan vi prata om då, Johan?

JOHAN: Ja, de måste ju kunna berätta i alla fall. Men ibland är de enda uppgifter man har att gå på, det är en berättelse från barnet. Det kan vara en fråga om hedersvåld till exempel där de enda uppgifter du har är barnets uppgifter. Och då får man göra en bedömning, precis som Åsa beskriver, av trovärdigheten först. Och bedömer man att de är trovärdiga så kan de ligga till grund för en prövning och ja...

JESPER: I vården, den vård som kan bli aktuell, Åsa, vad finns det för olika former av vård som är aktuella när det gäller LVU?

ÅSA: När det gäller mindre barn, som Kim till exempel, som är beredd vård på grund av att föräldrarna inte har kunnat ta hand om henne på ett bra sätt, så placeras barnet oftast i ett familjehem. Ibland hos en anhängig, för det anses generellt vara bra att man behåller barnet i en känd miljö och om det finns hem där som är tillräckligt goda för att ta hand om barnet förstås. Där är vården helt enkelt att barnet får bra omsorg. Det är inte mer komplicerat än så. När det gäller äldre barn som har vård för att de har ett komplicerat beteende på något sätt, så handlar det om HVB-hem – det är alltså någon form av yrkesmässigt bedriven verksamhet – eller särskilda ungdomshem om barnet har stora behov av tillsyn. Och på de här hemmen finns det olika former av utredningar och behandlingar. Man kan till exempel utreda om barnet har en funktionsnedsättning och i så fall vilken hjälp barnet behöver med det. Det kan handla om behandling mot missbruk, social träning eller vad som barnet kan behöva.

JESPER: Hur länge ska den här vården pågå? Alltså, vi säger att domstolen har kommit fram till att Kim ska placeras i ett familjehem, hur länge gäller det beslutet? Och provas det på nytt under resans gång?

ÅSA: Nja, vården ska inte pågå under längre än vad som är nödvändigt. När det inte längre behövs ska den upphöra ganska omedelbart. Och tanken är ju att vården ska avbrytas och att barnet ska hem till föräldrarna alternativt till ett eget boende, det är målsättningen. Ibland är inte det möjligt men i de flesta fall så är det det som man jobbar emot. Och nämnden har ett ansvar att löpande se över den frågan. Sen finns det också vissa åldersgränser i lagen som är absoluta och det innebär att när en person som har fått vård, som Kim då, på grund av att föräldrarna inte har kunnat ta hand om henne, då upphör vården när hon fyller 18. När det gäller vård på grund av det egna beteendet är gränsen 21 år. Socialnämnden har ett ansvar att var sjätte månad göra ett ställningstagande i den här delen. Sen kan också föräldrarna, eller den unga själv om man är 15 år, när som helst begära att vården ska upphöra. Och säger då nämnden nej till det så kan man överklaga det till förvaltningsdomstol.

JESPER: Och då kan man överklaga det på det sätt som beslut kan överklagas, först till förvaltningsrätten och sen har man rätt att överklaga till kammarrätten också...

ÅSA: Precis.

JESPER: ...om man får ett nej i förvaltningsrätten.

ÅSA: Mm, det stämmer.

JESPER: När vi pratar om de här förhandlingarna, jag kan ju bara tänka mig att det måste vara situationer som rent känslomässigt är väldigt svåra för de som är inblandade för föräldrar och för barn i mål som handlar om ett väldigt starkt ingripande från samhällets sida. Kan man tala om någon typ av ljusglimtar eller öppningar?

JOHAN: Vi försöker jobba mycket med bemötande, att skapa en avslappnad stämning i rättssalen. Att visa att vi har den största respekt för parterna. Att vi lyssnar på parterna. Ska samhället ingripa på det här sättet så vill man ju att alla ska få komma till tals och säga sin mening. Något som är positivt är att parterna faktiskt ses. Det kanske de inte har gjort på ett tag och i den bästa av världar så kanske de närmar sig varandra under förhandlingen. Jag har varit med någon gång om att de skakar hand och säger att: "Nu ska vi försöka samarbeta", och det är ju någonting positivt.

JESPER: Mm.

ÅSA: Mm. När man kommer till kammarrätt så har det ju gått ytterligare en tid och då brukar jag

säga att den bästa förhandlingen är den förhandlingen som inte blir av för att parterna kommer överens under tiden fram till förhandlingen. Och även om barnet ska vara placerat så tror jag att det här samförståndet mellan socialtjänsten och föräldrarna är väldigt viktigt. För barnet får en acceptans för att vara och faktiskt trivas i det här familjehemmet.

Musik

JESPER: Bra! Vi har pratat om vård enligt LVU, domstolens roll i de här målen. Jag tänkte avslutningsvis fråga dig, Johan, som domare i de här målen, vad tycker du är särskilt viktigt för din del?

JOHAN: Ja, det är en svår fråga. Att ta över vården av någons barn är ju, som vi har konstaterat, bland det mest ingripande som samhället kan göra. Jag skulle nog säga att viktigast är ett fokus på barnet och barnets bästa. Ett långsiktigt perspektiv och en bra magkänsla. Och naturligtvis en rättssäker prövning.

JESPER: Mm. Åsa, för din del, det viktigaste som domare när det gäller LVU-mål?

ÅSA: Jag håller med om det som Johan sa. Det här är ju inte så svår juridik egentligen utan det som är svårt är att göra en sammantagen bedömning av en mängd olika omständigheter. Och det är ofta lite besvärliga bevisvärderingsfrågor. Och jag tror för egen del att erfarenhet av LVU-mål är en framgångsfaktor och också kanske egen erfarenhet av barn och barns utveckling och behov.

JESPER: Tack, Åsa, för att du var med i Domstolspodden!

ÅSA: Tack!

JESPER: Tack, Johan, för att du var med i Domstolspodden!

JOHAN: Mm, kul att vara med.

JESPER: Från Domstolspoddens sida så vill vi egentligen bara uppmana de lyssnare som vill höra av sig med funderingar kring programmet eller komma med tips på ämnen för kommande poddar, att kontakta redaktionen antingen på mejl: domstolspodden@dom.se eller på Twitter, där vi också finns, under: #domstolspodden.

Domstolspodden tackar för sig och säger på återhörande!

Musik